ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВО
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»
ФІЛІЯ «ЛІСОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЦЕНТР»
ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор філії
_____Леся ОЛІЙНИК
«26» червня 2026 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
професійного навчання (підвищення кваліфікації) завідуючі майстерні ремонтно-механічної, начальники транспортної дільниці, механіки

Термін навчання – 45 годин/1,5 ЄКТС
Форма навчання – очна або дистанційна,
з або без відриву від виробництва.

Розробник:
Вадим МАСЛАЙ – викладач філії
«Лісовий навчальний центр» ДП
«Ліси України»

СХВАЛЕНО на засіданні Педагогічної ради
філії «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»
протокол № 4 від «19» червня 2026 р.

Боярка – 2026

Рецензенти:

Роговський І. Л. – декан факультету конструювання та дизайну Національного університету біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України, *доктор технічних наук, професор.*

Виговський А. Ю. – доцент кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України, *кандидат технічних наук, доцент.*

РЕЦЕНЗІЯ

на **Освітню програму професійного навчання (підвищення кваліфікації) завідувачів майстерні ремонтно-механічної, начальників транспортної дільниці, механіків, розроблену філією «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»**

Рецензована освітня програма розроблена відділом навчання та розвитку персоналу філії «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України».

Метою освітньої програми є підвищення рівня професійної компетентності завідувачів майстерні ремонтно-механічної, начальників транспортної дільниці та механіків, які забезпечують технічно правильну експлуатацію машин, механізмів, транспортних засобів та обладнання, організовують систему технічного обслуговування і ремонту, здійснюють контроль технічного стану техніки та відповідають за дотримання вимог охорони праці й виробничої безпеки.

В освітній програмі визначено перелік професійних знань, умінь і навичок, необхідних для якісного виконання посадових обов'язків. Значну увагу приділено питанням технічного сервісу обладнання, механізації лісогосподарських робіт, організації ремонту і технічного обслуговування лісогосподарської техніки, раціонального комплектування машинно- тракторного парку, впровадження сучасних технологій та інноваційних підходів у виробничу діяльність підприємств лісового господарства.

Навчальний план відповідає меті та завданням освітньої програми. Структура модулів забезпечує послідовне формування управлінських, правових, виробничо-технологічних та інженерних компетентностей слухачів. Оптимальне співвідношення теоретичної підготовки, практичних занять і самостійної роботи сприяє систематизації знань та їх практичному застосуванню в умовах виробництва.

Професійне навчання орієнтоване на формування системного підходу до організації технічного обслуговування та ремонту техніки, підвищення ефективності використання матеріально-технічних ресурсів, забезпечення безперебійної роботи машинно-тракторного парку та дотримання вимог виробничої безпеки.

Висновок: освітня програма відповідає сучасним вимогам до підвищення кваліфікації завідувачів майстерні ремонтно-механічної, начальників транспортної дільниці та механіків, є змістовно наповненою, практично орієнтованою та може бути рекомендована до впровадження в освітній процес.

Рецензент, декан факультету конструювання та дизайну Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор технічних наук, професор І. Л. РОГОВСЬКИЙ.

4.06.2016

(дата)

(підпис)

РЕЦЕНЗІЯ

на **Освітню програму професійного навчання (підвищення кваліфікації) завідувачів майстерні ремонтно-механічної, начальників транспортної дільниці, механіків, розроблену філією «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»**

Рецензована освітня програма розроблена відділом навчання та розвитку персоналу філії «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України».

Метою освітньої програми є підвищення рівня професійної компетентності завідувачів майстерні ремонтно-механічної, начальників транспортної дільниці та механіків, діяльність яких пов'язана з організацією експлуатації, технічного обслуговування і ремонту машин та механізмів, використанням сучасних технологій механізації лісогосподарських і лісозаготівельних робіт, а також забезпеченням належного рівня виробничої безпеки.

В освітній програмі визначено перелік професійних знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного виконання виробничих завдань. Значну увагу приділено сучасним технологіям лісогосподарського виробництва, системам машин для лісозаготівлі, технічному обслуговуванню лісогосподарської техніки, організації ремонтних робіт, охороні праці, пожежній та техногенній безпеці.

Навчальний план відповідає меті та завданням освітньої програми. Структура модулів забезпечує послідовне формування професійних, організаційних та виробничо-технологічних компетентностей слухачів. Оптимальне співвідношення теоретичної підготовки, практичних занять і самостійної роботи сприяє набуттю сучасних професійних знань та їх практичному застосуванню.

Професійне навчання орієнтоване на підвищення ефективності організації ремонтно-механічних процесів, удосконалення технічної експлуатації обладнання, впровадження сучасних засобів механізації та дотримання вимог охорони праці в лісогосподарському виробництві.

Висновок: освітня програма відповідає сучасним вимогам до підвищення кваліфікації завідувачів майстерні ремонтно-механічної, начальників транспортної дільниці та механіків, є актуальною, практично спрямованою та може бути рекомендована до використання в освітньому процесі.

Рецензент доцент кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат технічних наук, доцент А. Ю. ВИГОВСЬКИЙ.

17.06.2026 р.

(дата)

(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до освітньої програми підвищення кваліфікації завідувачів майстерні ремонтно-механічної, начальників транспортних дільниць, механіків

Освітня програма та навчальний план програми підвищення кваліфікації завідувачів майстерень ремонтно-механічної, начальників транспортної дільниці, головних механіків і механіків розроблені з метою професійного вдосконалення спеціалістів лісового господарства, які відповідно до посадових обов'язків забезпечують безперебійну та технічно правильну експлуатацію устаткування, машин, механізмів і транспортних засобів, організовують систему технічного обслуговування і ремонту, здійснюють технічний нагляд за виробничими об'єктами, забезпечують раціональне використання матеріально-технічних ресурсів та відповідають за дотримання вимог охорони праці.

Слухачі освітньої програми виконують функції з організації планово-попереджувальних ремонтів, контролю технічного стану обладнання, ведення технічної та звітної документації, аналізу причин простоїв і аварій, участі у впровадженні нових машин і технологій, координації діяльності ремонтного персоналу та працівників транспортної дільниці. Їх діяльність пов'язана з підвищеною відповідальністю за технічну безпеку виробничих процесів, експлуатацію обладнання підвищеної небезпеки та безпечну організацію робіт.

Метою освітньої програми є: поглиблення знань слухачів з організаційних, технологічних та нормативно-правових аспектів технічної експлуатації, обслуговування і ремонту машин та механізмів у лісовому господарстві, формування системного підходу до управління ремонтною службою і транспортною дільницею, а також забезпечення належного рівня виробничої безпеки.

Завдання освітньої програми – удосконалення професійних знань і практичних навичок, необхідних для якісного виконання посадових обов'язків відповідно до чинного законодавства, галузевих нормативних актів і внутрішніх регламентів підприємства; підвищення рівня компетентності у сфері планування технічного обслуговування, організації ремонтних робіт, впровадження сучасних технологій механізації лісогосподарських процесів, формування відповідального підходу до питань охорони праці, техногенної та пожежної безпеки.

Освітня програма складається із загальної та галузевої складових, а також окремого модуля з охорони праці, техногенної та пожежної безпеки. Зміст програми охоплює питання управління виробничими процесами, основ правознавства, механізації лісогосподарських робіт, організації технічного

обслуговування та ремонту техніки, функціонування транспортної складової лісового комплексу, а також вимоги безпечної експлуатації обладнання.

Освітня програма включає 4 модулі та 21 тему. Заняття проводяться відповідно до кваліфікаційного рівня слухачів. Методика навчання базується на вивченні чинних нормативно-правових актів у сфері лісового господарства та охорони праці, аналізі виробничих ситуацій, розгляді сучасних технологій механізації та технічного переоснащення підприємств галузі, узагальненні практичного досвіду експлуатації обладнання і транспорту.

За результатами опанування освітньої програми слухачі повинні знати:

- нормативно-правові акти, що регулюють діяльність у сфері експлуатації та ремонту обладнання і транспортних засобів;
- систему планово-попереджувального ремонту та порядок її впровадження;
- вимоги до безпечної експлуатації електроустановок, вантажопідіймальних механізмів, обладнання, що працює під тиском, та інших об'єктів підвищеної небезпеки;
- порядок організації роботи ремонтної служби і транспортної дільниці;
- сучасні технології механізації лісогосподарських і лісозаготівельних робіт;
- принципи раціонального використання матеріально-технічних ресурсів;
- основи управління виробничими процесами, організації праці та контролю технічного стану обладнання.

Уміти:

- планувати та організовувати технічне обслуговування і ремонт устаткування відповідно до затверджених графіків;
- здійснювати технічний контроль за станом машин, механізмів і транспортних засобів;
- аналізувати причини простоїв, аварій і підвищеного зносу обладнання та розробляти заходи щодо їх усунення;
- організовувати роботу підлеглого персоналу та забезпечувати належний рівень виробничої дисципліни;
- забезпечувати дотримання вимог охорони праці під час виконання ремонтних і транспортних робіт;
- впроваджувати заходи з підвищення ефективності використання техніки та оптимізації виробничих процесів.

Термін навчання – 45 академічних годин/1,5 кредиту ЄКТС, з них 35 годин приділено теоретичній підготовці в онлайн форматі без відриву від виробництва (частина тем передбачена до самостійного опрацювання слухачами відповідно

до списку літератури), 8 годин практичній підготовці[1] з відривом від виробництва. Перевірка знань розрахована на 2 години. Розподіл модулів і тем має орієнтовний характер, послідовність і кількість годин за модулями та темами може змінюватись в межах визначеного часу передбаченого освітньою програмою.

Під час проходження навчання передбачено виконання розрахункової роботи слухачами для формування необхідних знань та навичок відповідно до покладених на них посадових обов'язків.

Форма навчання – очна або дистанційна, з або без відриву від виробництва.

Навчання за програмою завершується підсумковим контролем знань (тестування, тощо). Після успішного проходження підсумкового контролю філія «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України» видає слухачу сертифікат встановленого зразка.

[1] *За умови закінчення воєнного стану та виконання заходів безпеки слухачами під час практичних занять. До закінчення воєнного стану, заняття проводяться в онлайн форматі.*

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
підвищення кваліфікації завідувача майстерні ремонтно-механічної, начальник транспортної дільниці, механіки

Освітньо-кваліфікаційний рівень - магістр, спеціаліст
Кількість годин/кредитів ЄКТС – 45 / 1,5 ЄКТС
Форма підсумкового контролю – підсумкове тестування

№ п/п	Найменування модулів та тем	Всього годин	у т. ч.			
			лекції	ПЗ	СРС	КЗ
1	2	3	4	5	6	7
Загальна складова						
1	***Модуль 1.*** **Основи управління**	**2**			**2**	
1.1	Управління процесами підприємства	2			2	
2	***Модуль 2*** **Основи правознавства**	**6**	**1**		**5**	
2.1	Земельне та лісове законодавство України	2			2	
2.2	Антикорупційне законодавство України	2			2	
2.3	Законодавство у сфері охорони праці. Навчання та інструктажі	2	1		1	
Галузева складова						
3	***Модуль 3.*** **Механізація, технічне обслуговування та інноваційні технології в лісовому господарстві**	**20**	**12**	**8***		
3.1	Сучасні технології технічного обслуговування мобільних засобів лісового господарства	4	2	2		
3.2	Кращі практики механізації лісогосподарських робіт: технологія та устаткування	2	2			
3.3	Підвищення ефективності технології заготівлі та перероблення деревини на основі безпечних умов праці	2	2			
3.4	Раціональне комплектування машинно-тракторного парку для виконання комплексу лісогосподарських робіт.	2	1	1		
3.5	Технологічні процеси та система машин для лісогосподарських робіт	2	1	1		
3.6	Технологія та організація ремонту і техобслуговування лісогосподарської техніки	2	1	1		
3.7	Виробничі особливості організації лісопромислового виробництва	2	1	1		
3.8	Технології та системи машин лісозаготівлі	2	1	1		
3.9	Стан і перспективи механізації лісозаготівельних робіт	2	1	1		
4	***Модуль 4*** **Охорона праці, техногенна та пожежна безпека**	**15**	**15**			
4.1	Електробезпека на підприємстві	2	2			
4.2	Безпечна експлуатація, технічне обслуговування, вантажопідіймальних кранів, підіймальних пристроїв і відповідного обладнання	2	2			
4.3	Безпека під час виконання вантажно-розвантажувальних робіт	2	2			

1	2	3	4	5	6	7
4.4	Безпечна експлуатація, технічне обслуговування, під час експлуатації обладнання, що працюють під тиском	2	2			
4.5	Безпечна експлуатація, технічне обслуговування навантажувачів	2	2			
4.6	Ідентифікація вибухонебезпечних предметів	2	2			
4.7	Засоби захисту на підприємстві	2	2			
4.8	Охорона лісів від пожеж. Нормативно правові акти	1	1			
5	**Контроль знань**	**2**				
5.1	Підсумкове тестування	2				2
	Всього за програмою	**45**	**28**	**8***	7	**2**

** За умови закінчення воєнного стану та виконання заходів безпеки слухачами під час практичних занять. До закінчення воєнного стану, заняття проводяться в онлайн форматі*

ПРОГРАМА КУРСУ

Загальна складова

Модуль 1 **Основи управління.**

Тема 1.1. Управління процесами підприємства.

Сутність управління, сфери і типи управління. Принципи управління як об'єктивні правила управлінської поведінки. Методи управління виробництвом. Функції управління та їх взаємозв'язок з методами. Сутність стратегічного планування, основні етапи. Місія і стратегічні цілі підприємства. Мотивація персоналу. Бізнес-планування, його призначення і роль в системі передбачення перспектив розвитку виробництва. Планування соціального і економічного розвитку підприємства. Оперативне планування діяльності виробничих підрозділів підприємства.

Модуль 2 **Основи правознавства.**

Тема 2.1. Земельне та лісове законодавство України.

Законодавчі акти, що регулюють земельні та лісові відносини. Основні положення Земельного та Лісового кодексів України. Власність на землю та ліси. Порядок надання земель та лісів у користування. Перехід прав на землю та ліси. Порядок зміни цільового призначення, вилучення та надання у користування різних за цільовим використанням земель. Плата за використання земель,. Державне управління та державний контроль у сфері використання земель та лісів. Відповідальність за порушення вимог лісового та земельного законодавства України.

Тема 2.2. Антикорупційне законодавство України.

Права та обов'язки, керівника, посадових осіб усіх рівнів, працівників. Заборонені корупційні практики. Відповідальне лідерство, ділова репутація та доброчесність. Норми професійної етики. Правовий статус Уповноваженого з антикорупційної діяльності.

Тема 2.3. Законодавство у сфері охорони праці. Навчання та інструктажі з охорони праці.

Основні положення Закону України "Про охорону праці". Основні законодавчі акти з охорони праці. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Відшкодування працівникам збитків, завданих нещасними випадками та профзахворюваннями. Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці, за створення перешкоди діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок. Формування ризик-орієнтованого мислення в працівників. Посадові інструкції, встановлення обов'язків, прав і

відповідальності посадових осіб і спеціалістів за додержанням вимог з охорони праці. Виконання працівниками своїх обов'язків, правил, норм та інструкцій з охорони праці.

Галузева складова

Модуль 3. **Механізація, технічне обслуговування та інноваційні технології в лісовому господарстві.**

Тема 3.1. Сучасні технології технічного обслуговування мобільних засобів лісового господарства.

Аналіз сучасного стану організації технічного обслуговування мобільних засобів лісового господарства та рівня їх технічної готовності. Оцінка ефективності застосування планово-попереджувальних систем, діагностування та сервісного супроводу машин у виробничих умовах. Розгляд сучасних технологій обслуговування, цифрових засобів моніторингу технічного стану, особливостей конструкції мобільної техніки з точки зору ремонтопридатності. Перспективи впровадження інноваційних сервісних рішень, автоматизації обліку технічного стану та використання досвіду провідних країн у сфері технічного сервісу лісогосподарської техніки.

Тема 3.2. Кращі практики механізації лісогосподарських робіт: технологія та устаткування.

Значення механізації робіт у сучасному лісовому господарстві. Аналіз основних технологічних принципів виробничої діяльності. Підвищення ефективності механізації лісогосподарських робіт. Підготовлення лісових ділянок і ґрунту з використанням спеціальних машин та агрегатів; технології висаджування лісових культур із застосуванням спеціалізованої техніки. Механізований догляд за лісовими культурами та їх доповнення. Огляд сучасного устаткування для реалізації лісогосподарських заходів на основі використання GPS-навігації, телеметрії, системи контролю, електронного обліку. Практичні кейси ефективного застосування технологій та устаткування на засадах сталого ведення лісового господарства. Основні напрями механізації виробничих і технологічних процесів.

Тема 3.3. Підвищення ефективності технології заготівлі та перероблення деревини на основі безпечних умов праці.

Сучасні підходи до організації лісогосподарського виробництва з урахуванням вимог безпеки праці та сталого розвитку. Впровадження перспективних технологій, що забезпечують ефективну, екологічно відповідальну та безпечну діяльність підприємств лісового господарства. Критерії оцінювання технологічних рішень з точки зору продуктивності, екологічності, ергономіки та охорони праці. Комплексне оновлення матеріально-

технічної бази підприємств: забезпечення сучасним устаткованням для охорони, захисту, раціонального використання лісів. Вплив технічного переоснащення на якість виконання робіт, продуктивність працівників та фінансову стабільність підприємств. Практичні аспекти впровадження системи управління охороною праці (СУОП) у лісогосподарській діяльності. Аналіз вимог ергономіки та прикладів позитивного досвіду з охорони праці на підприємствах. Запобігання виробничому травматизму, збереження здоров'я працівників та формування безпечного виробничого середовища у лісовому господарстві.

Тема 3.4. Раціональне комплектування машинно-тракторного парку для виконання комплексу лісогосподарських робіт.

Аналіз сучасного стану формування та структури машинно-тракторного парку підприємств лісового господарства. Оцінка ефективності використання наявної техніки з урахуванням обсягів робіт, природно-виробничих умов та сезонності виконання технологічних операцій. Обґрунтування принципів раціонального добору машин і механізмів для забезпечення комплексного виконання лісогосподарських заходів. Перспективи оптимізації складу парку, підвищення рівня його технічної оснащеності та впровадження сучасних технічних рішень з урахуванням досвіду провідних країн.

Тема 3.5. Технологічні процеси та система машин для лісогосподарських робіт.

Технологічні операції у лісовому господарстві та відповідні комплекси машин. Особливості механізації підготовки площ, посадки, догляду за насадженнями та заготівлі деревини. Характеристика основних видів техніки, що застосовується в умовах лісу. Переваги та обмеження різних систем машин. Роль механізації у зниженні витрат праці та підвищенні продуктивності.

Тема 3.6. Технологія та організація ремонту і техобслуговування лісогосподарської техніки.

Види технічного обслуговування та ремонту лісогосподарських машин. Планування ремонтного циклу. Стадії проведення діагностики та ремонту. Організація ремонтних робіт на підприємстві та в польових умовах. Техніка безпеки при обслуговуванні техніки. Нормативне забезпечення ремонтної діяльності.

Тема 3.7. Виробничі особливості організації лісопромислового виробництва.

Ресурсна база лісокористування та виробнича структура лісозаготівельного підприємства. Об'єкти праці і продукція та форми організації праці лісозаготівельного виробництва. Специфічні особливості та фактори, що впливають на технології лісозаготівлі. Ключові аспекти взаємодії між заготівельними, транспортними та переробними підрозділами.

Тема 3.8. Технології та системи машин лісозаготівлі.

Сучасні технології заготівлі деревини в умовах лісового господарства України. Системи машин для виконання основних лісозаготівельних операцій. Організація технологічного процесу заготівлі деревини з використанням сучасних систем машин. Вибір оптимального комплексу техніки з урахуванням продуктивності, економічної ефективності та безпечності. Закордонний досвід і його адаптація до умов лісопромислового комплексу України.

Тема 3.9. Стан і перспективи механізації лісозаготівельних робіт

Аналіз сучасного рівня механізації лісозаготівельних процесів та технічного стану парку машин підприємств галузі. Оцінка ефективності використання наявного машинно-тракторного парку. Поняття, класифікація та особливості конструкції основних видів лісозаготівельних машин. Перспективи оновлення технічної бази, залучення інноваційних рішень та досвіду провідних країн.

Модуль 4 **Охорона праці, техногенна та пожежна безпека.**

Тема 4.1. Електробезпека на підприємстві.

Основні вимоги законодавства та нормативно-правових актів з електробезпеки. Класифікація електроустановок. Групи допуску до роботи з електрообладнанням. Організація безпечної експлуатації електроустановок. Види ураження електричним струмом. Заходи електрозахисту: захисне заземлення, занулення, використання діелектричних засобів захисту. Порядок допуску до роботи в електроустановках, оформлення нарядів-допусків. Вимоги до інструктажу та навчання персоналу. Дії працівників у разі аварійних ситуацій, правила надання домедичної допомоги при ураженні електричним струмом.

Тема 4.2. Безпечна експлуатація, технічне обслуговування, вантажопідіймальних кранів, підіймальних пристроїв і відповідного обладнання.

Типи вантажопідіймальних механізмів, що застосовуються в лісогосподарських підприємствах. Основні нормативні документи. Вимоги до монтажу, налагодження та технічного обслуговування вантажопідіймального обладнання. Паспортизація, технічні огляди, реєстрація, допуск до експлуатації. Захисні пристрої та системи сигналізації. Відповідальність посадових осіб. Типові помилки під час експлуатації. Алгоритм дій у разі виявлення несправностей або аварійних ситуацій.

Тема 4.3. Безпека під час виконання вантажно-розвантажувальних робіт.

Класифікація вантажно-розвантажувальних робіт у лісовому господарстві. Основні небезпеки при виконанні ручних та механізованих операцій. Вимоги до організації робочого місця. Вибір та застосування вантажозахоплювальних

пристроїв. Вимоги до технічного стану допоміжного обладнання (талі, домкрати, навантажувачі, крани, стропи). Правила розміщення вантажів. Нормативна база та галузеві інструкції. Дії у випадку аварійних ситуацій.

Тема 4.4. Безпечна експлуатація, технічне обслуговування, обладнання, що працює під тиском.

Поняття обладнання, що працює під тиском (ОПП) та його класифікація. Нормативна база, яка регулює безпечну експлуатацію ОПП на підприємствах лісової галузі. Обов'язки відповідальних працівників. Технічна документація та вимоги до обслуговування. Умови безпечної експлуатації. Захисне обладнання та його перевірка. Види технічних оглядів. Дії працівників у випадках аварійних ситуацій. Підготовка та допуск персоналу до роботи з ОПП.

Тема 4.5. Безпечна експлуатація, технічне обслуговування навантажувачів.

Безпека під час експлуатації навантажувачів навантажувачів, правила експлуатації та обслуговування. Перевірка технічного стану, вимоги безпеки при керуванні та транспортуванні вантажів. Нормативна база. Відповідальність персоналу.

Тема 4.6. Ідентифікація вибухонебезпечних предметів.

Основні типи вибухонебезпечних предметів, що можуть бути виявлені на території лісових масивів. Типові ознаки ВНП. Порядок дій при їх виявленні. Вимоги до організації безпечної роботи у потенційно небезпечних зонах. Взаємодія з вибухотехнічними службами та ДСНС.

Тема 4.7. Засоби захисту на підприємстві.

Класифікація засобів індивідуального (ЗІЗ) та колективного захисту (ЗКЗ). Призначення, конструкція та сфери застосування ЗІЗ. Вимоги до зберігання та використання. Обов'язки працівників та роботодавця щодо забезпечення та контролю використання засобів захисту. Огляд законодавчої та нормативної бази. Роль ЗІЗ і ЗКЗ у запобіганні професійним захворюванням та травмам. Порушення та відповідальність.

Тема 4.8. Охорона лісів від пожеж. Нормативно-правові акти.

Класифікація лісових пожеж. Причини виникнення пожеж у лісах, основні фактори ризику. Пожежонебезпечні періоди. Основні положення Лісового кодексу України, Правил пожежної безпеки в лісах України, інструкцій та інших нормативних документів. Вимоги до організації пожежної охорони на підприємствах лісової галузі. Планування, створення мінералізованих смуг, обладнання пунктів пожежогасіння. Дії персоналу при виявленні пожежі. Відповідальність за порушення правил пожежної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 20.02.2026).

2. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text (дата звернення: 20.02.2026).

3. Про об'єкти підвищеної небезпеки : Закон України від 18.01.2001 № 2245-III [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text (дата звернення: 20.02.2026).

4. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні: Закон України від 30.12.2014 № 1417 [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text (дата звернення: 20.02.2026).

5. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text (дата звернення: 20.02.2026).

6. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text (дата звернення: 20.02.2026).

7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 20.02.2026).

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10#Text (дата звернення: 20.02.2026).

9. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text (дата звернення: 20.02.2026).

10. Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994 № 3852-XII [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text (дата звернення: 20.02.2026).

11. Мінімальні вимоги щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями: НПАОП 02.0-7.01-23: затв. наказом М-ва економіки України від 27.11.2023 № 17953 [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2167-23 (дата звернення: 20.02.2026).

12. Правила пожежної безпеки в лісах України : затв. наказом Держ. ком. лісового госп-ва України від 27.12.2004 № 249. [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-05#Text (дата звернення: 20.02.2026).

13. ДСТУ ISO 45001:2019. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT). Київ: Нац. орган стандартизації України, 2019, 48 с.

14. ДСТУ 2272:2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 30 с.

15. ДСТУ 2273:2006. Протипожежна техніка. Терміни та визначення основних понять. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 34 с.

16. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р. [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text (дата звернення: 20.02.2026).

17. Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісозаготівля і транспорт лісу : підручник. Київ: КОМПРИНТ, 2022. 607 с.

18. Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісові дороги і транспорт лісу : підручник. Київ: КОМПРИНТ, 2023. 436 с.

19. Білоус М. М., Виговський А. Ю. Транспорт лісу : навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2020. 347 с.

20. Виговський А. Ю., Білоус М. М. Лісогосподарські машини та знаряддя : підручник. Київ: КОМПРИНТ, 2021. 506 с.

21. Виговський А. Ю., Білоус М. М. Механізація лісогосподарських робіт : навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2020. 576 с.

22. Зима І.М., Малюгін Т.Т. Механізація лісогосподарських робіт : підручник. Вид. 4-е, переробл. і допов. Київ: Фірма «ІНКОС», 2006. 488 с.

23. Мельника Ю.Ф., за ред. В. І. Кравчука. Машини і обладнання для лісового госп-ва: навч. посібник. Дослідницьке: УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, 2011. 192 с.

24. Гриб В. М., Грушанський О. А., Магура Б. О. Основи лісоексплуатації : навч. посіб. Ч. 1. Київ: НУБіП України, 2020. 288 с.

25. Гриб В. М., Грушанський О. А., Магура Б. О., Сендонін С. Є. Основи лісоексплуатації: навч. посіб. Ч. 2. Київ: НУБіП України, 2021. 314 с.

26. Тітова Л. Л., Роговський І. Л., Надточій О. В. Технічний сервіс обладнання лісового комплексу: навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2020. 405 с.

27. Грушанський О. А., Гриб В. М. Пилки бензиномоторні ланцюгові : метод. вказівки до лаб. занять. Київ: КОМПРИНТ, 2017. 94 с.

28. Грушанський О. А., Гриб В. М. Пилки електромоторні ланцюгові : метод. вказівки до лаб. занять. Київ: КОМПРИНТ, 2016. 58 с.

29. Грушанський О. А., Гриб В. М. Трелювальні трактори з безчокерним технологічним обладнанням: метод. вказівки до лаб. занять. Київ: КОМПРИНТ, 2019. 56 с.

31. Грушанський О. А., Гриб В. М. Трелювальні трактори з чокерним технологічним обладнанням: метод. вказівки до лаб. занять. Київ: КОМПРИНТ, 2017. 52 с.

32. Шкіря Т.М. Машини та обладнання лісосічних і лісоскладських робіт: підручник. Львів: Тріада Плюс, 2005. 436 с.

33. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарства: навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2019. 412 с.

34. Бакай Б. Я. Основні принципи розроблення аналітичної моделі процесу захоплювання лісоматеріалів грейфером мобільної навантажувальної машини // Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.15. С. 164–169.

35. Бакай Б. Я. Метод оцінювання виробничого потенціалу підіймально-транспортувальних машин маніпуляторного типу на лісових складах // Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість. 2013. Вип. 39.1. С. 34–39.

36. Вільнер І. В., Бакай Б. Я. Відновлювані та нетрадиційні джерела енергії у лісовому господарстві [Електронний ресурс] URL: http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9814/1/Non-traditional%20_and_%20renewable_%20energy_%20sources.%20_Methodical_instructions%20_for_%20practical%20_work.pdf Захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування : матеріали 5-го Міжнар. конгр. (Львів, 26–29 верес. 2018 р.). Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. С. 95. 1 електрон. опт. диск (DVD). ISBN 978-966-941-220-1.

37. Бакай Б. Я. Дослідження складних систем на основі методу структурних матриць // Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість. 2017. Вип. 43. С. 85–91.

38. Uusitalo J. Introduction to Forest Operations and Technology. Helsinki : Metsäteho Oy, 2010. 287 p.

39. Spinelli R., Magagnotti N. Mechanized Harvesting Systems in Europe. Firenze : CNR IVALSA, 2011. 68 p.

40. Stampfer K., Visser R. Forest Operations and Engineering. Vienna : BOKU – University of Natural Resources and Life Sciences, 2015. 312 p.

41. FAO. Forest Harvesting and Transport. Rome : Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2018.

42. ISO 11850:2011. Machinery for forestry — General safety requirements. Geneva : International Organization for Standardization, 2011.

43. ISO 8082-1:2009. Self-propelled machinery for forestry — Roll-over protective structures — Part 1. Geneva : ISO, 2009.

44. Spinelli R., Visser R. Analyzing and estimating delays in harvester operations // International Journal of Forest Engineering. 2008. Vol. 19(1). P. 36–41.

Начальник відділу навчання
та розвитку персоналу Віталій РОМАНЕНКО